

foto. Wiesław Czapski

Aktualizacja Strategii Rozwoju Turystyki miasta i gminy Wyszaków na lata 2007-2015

Raport IBC Group

Doradztwo Gospodarcze - Sektor Publiczny

Grupa oferująca usługi doradcze na rynkach światowych
finansowym - przemysłowym - edukacyjnym - ICT - opieki zdrowotnej - publicznym

SPIS TREŚCI

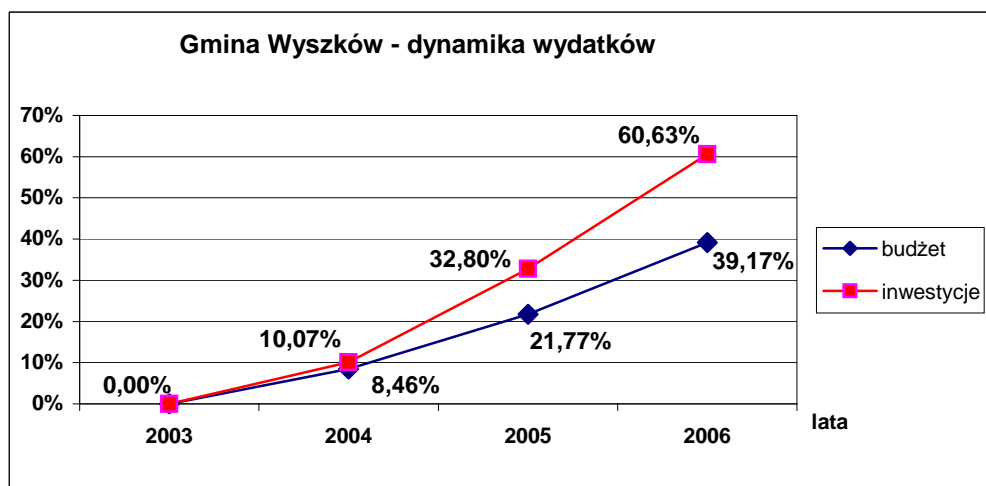
1. Ewaluacja realizacji „Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków” w latach 2002-2007	4
2. Aktualizacja wybranych danych dotyczących Gminy Wyszaków	6
2.1. Demografia	6
2.2. Dostępność komunikacyjna	7
2.3. Baza noclegowa	8
2.4. Baza gastronomiczna	10
2.5. Baza sportowo-rekreacyjna i kulturalna	11
2.6. Szlaki turystyczne	13
3. Uwarunkowania uaktualnienia „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków”	14
3.1. Kompetencje samorządu gminnego w zakresie turystyki	19
3.2. Założenia do „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków”	21
3.3. Kierunki działań samorządu gminnego wspierające rozwój turystyki	22
3.4. Unikatowe walory turystyczne Gminy Wyszaków	23
3.5. Analiza SWOT Gminy Wyszaków w zakresie rozwoju turystyki	24
3.5.1. Analiza silnych i słabych stron Gminy Wyszaków	25
3.5.2. Analiza szans i zagrożeń dla rozwoju turystyki na terenie Gminy Wyszaków	26
4. Turystyczny wizerunek Gminy Wyszaków	27
4.1. Turystyczna marka Gminy Wyszaków	27
4.2. Markowe produkty turystyczne Gminy Wyszaków	28
5. Programy operacyjne „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków”	29
5.1. Upowszechnianie informacji turystycznej	30
5.1.1. System oznakowania turystycznego dróg	30
5.1.2. System informacji turystycznej „it”	31
5.2. Wirtualne Muzeum Wojny Polsko-Bolszewickiej 1920 roku	36
5.3. Muzeum Rzeki Bug	36
5.4. Ścieżki turystyczne	37
5.5. Rezerваты	38
5.6. Imprezy i przedsięwzięcia	39
5.6.1. „Odbicie Wyszakowa z rąk bolszewików” – rekonstrukcja historyczna	39

5.6.2. „Cud nad Wisłą” – komputerowa gra strategiczna	39
5.6.3. Imprezy i przedsięwzięcia o charakterze lokalnym	40
5.7. Programy operacyjne w perspektywie Mistrzostw EURO 2012	41
5.9. Efekty realizacji projektów ponadlokalnych	43
5.9.1. Efekty gospodarcze	43
5.9.2. Efekty społeczne	43
5.9.3. Efekty infrastrukturalne	43
6. Podstawy organizacyjne wdrażania „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków”	44
6.1. Upowszechnianie informacji turystycznej	44
6.1.1. Turystyczne oznakowanie dróg	44
6.1.2. Centrum Informacji Turystycznej w Wyszakowie	45
6.2. Ochrona walorów środowiska naturalnego	46

1. Ewaluacja realizacji „Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków” w latach 2003-2007

„Strategia Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków” została opracowana w okresie marzec-wrzesień 2002 r. przez Polską Agencję Rozwoju Turystyki S.A. Ze względu na upływ czasu i opracowanie nowej „Strategii Rozwoju Gminy Wyszaków”, zaistniała potrzeba wykonania uaktualnienia „Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków”, tj. opracowania niniejszego dokumentu.

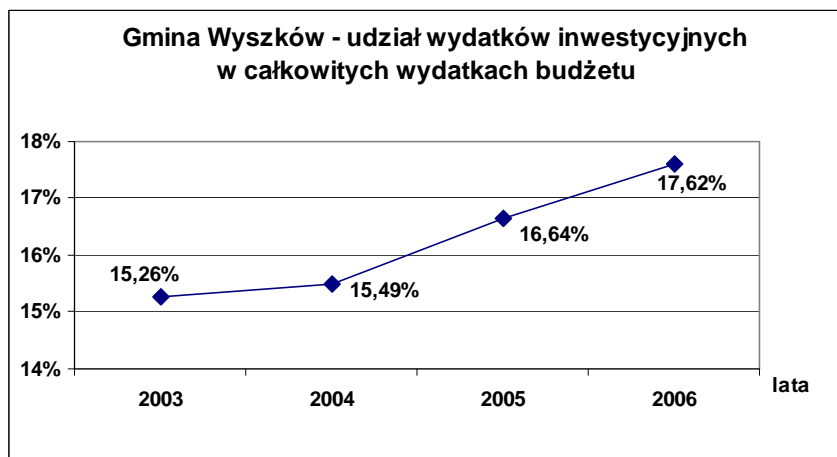
Jak wynika ze sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Wyszaków, w latach 2003-2006, kiedy to obowiązywała „Strategia Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków”, wydatki budżetu gminy wzrosły z kwoty 44,920 mln zł do kwoty 62,513 mln zł, czyli o ponad 60%, (rys. nr 1.). Wydatki inwestycyjne wzrosły w tym czasie o ponad 39%, (rys. nr 1.). W roku 2003 inwestycje gminy zamknęły się w kwocie 6,856 mln zł, podczas gdy w roku 2006 wartość inwestycji wyniosła 11,013 mln zł, (rys. nr 3.).

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wyszakowie

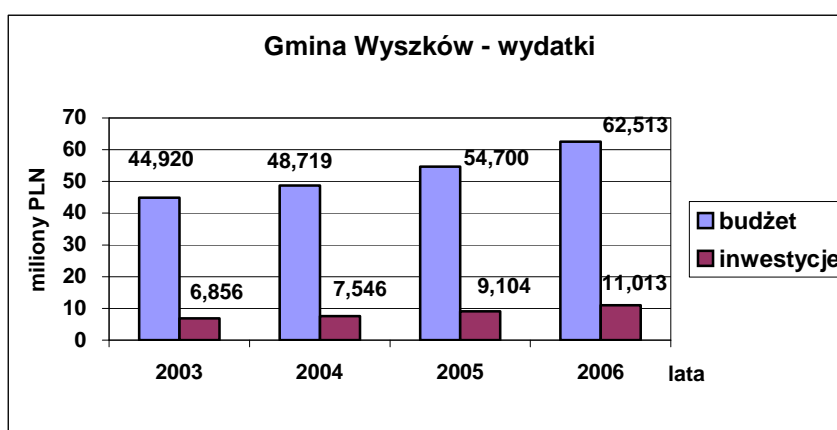
Rys. nr 1.

Udział wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach budżetu wzrósł jednak w tym okresie jedynie o niecałe 2,5%, tj. z 15,26% do 17,62%, (rys. nr 2.). Wykonane inwestycje miały różny charakter. Z analizy załączników inwestycyjnych do sprawozdań z wykonania budżetu gminy nie wynika, aby wybierając zadania inwestycyjne do realizacji kierowano się zapisami „Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków”. Bezsprzecznie jednak, zrealizowane w omawianym okresie inwestycje wodno-kanalizacyjne i drogowe oraz rozbudowa infrastruktury sportowej poprawiają warunki do rozwoju turystyki w gminie.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wyszakowie

Rys. nr 2.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wyszakowie

Rys. nr 3.

Należy żałować, że dotychczas nie została utworzona profesjonalna informacja turystyczna propagująca walory Gminy Wyszaków. Znaczenia działalności „it” dla budowania turystycznego wizerunku gminy nie można przecenić. Konieczne jest jak najszybsze nadrobienie tej zaległości.

W omawianym okresie, tj. od września 2002 r. do września roku 2007, kreowanie wizerunku Wyszakowa rozpoczęto od promowania hasła: „Wyszaków Naturalnie” oraz charakterystycznej grafiki. W razie potrzeby hasło to jest zmodyfikowane do postaci: „Naturalnie Wyszaków”. Hasłem oraz grafiką sygnowane są materiały i publikacje Urzędu Miejskiego w Wyszakowie.

Należy podkreślić, że niniejsza „Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków na lata 2007-2015” została opracowana na podstawie danych i w realiach z lipca 2007 r. Ponieważ jednak gospodarczo-społeczne uwarunkowania rozwoju podlegają ciągłym

przemianom, należy liczyć się z koniecznością weryfikacji Strategii i jej stosownego uaktualnienia w przyszłości.

2. Aktualizacja wybranych danych dotyczących gminy Wyszaków

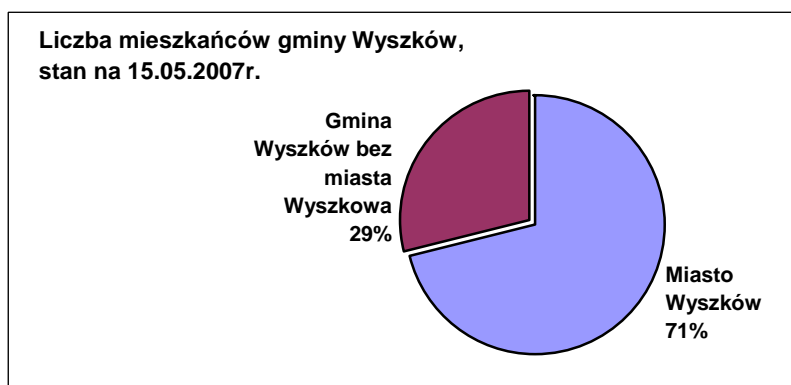
Gmina Wyszaków jest gminą o statusie miejsko – wiejskim. W jej skład wchodzi miasto Wyszaków i 28 wsi, tj.: Deskurów, Drogoszewo, Fidest, Gulczewo, Kamieńczyk, Kręgi Nowe, Leszczydół Działki, Leszczydół Nowiny, Leszczydół Podwielątki, Leszczydół Pustki, Leszczydół Stary, Loretto, Lucynów Duży, Lucynów, Łosinno, Natalin, Olszanka, Puste Łąki, Rybienko Nowe, Rybienko Stare, Rybno, Sitno, Skuszew, Ślubów, Świniotop, Tulewo, Tulewo Górne, Tumanek.

Gmina leży na obszarze 165,6 km². Użytki rolne zajmują areał 9.686 ha, tj. 58% powierzchni, a lasy i użytki leśne – 4.899 ha, co stanowi ponad 29% obszaru gminy.

2.1. Demografia

(źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wyszakowie)

Według stanu na dzień 15 maja 2007 r. w Gminie Wyszaków zameldowanych było na pobyt stały 38.100 mieszkańców, w tym 27.138 osób, tj. 71,23% ogółu mieszkańców, na terenie miasta Wyszakowa, (rys. nr 4.).

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wyszakowie

Rys. nr 4.

Łącznie na pobyt stały i czasowy zameldowanych było 38.660 osób. Oznacza to nieznaczny, poniżej 1,5%, wzrost liczby mieszkańców gminy od roku 2002.

W analizowanym okresie od roku 2001, notuje się w Gminie Wyszaków dodatni przyrost naturalny, który jednak od roku 2004 maleje, najniższą wartość osiągając w roku 2006.

W ostatnich latach na terenie gminy uległa zmniejszeniu liczba bezrobotnych. Na koniec roku 2004 bez pracy pozostawały 4.234 osoby, a na koniec 2006 roku, 2.806 osób, czyli ok. 7,3% ogółu mieszkańców gminy.

Wg danych GUS za 2005 rok, dochód w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniósł w Gminie Wyszaków 1584,52 zł, co stanowiło 84,40% średniej dla gmin województwa mazowieckiego i 90,20% średniej dla gmin w kraju.

(źródło: <http://www.regiozet.pl/gazeta.php?choice=1437>)

2.2. Dostępność komunikacyjna

Gmina Wyszaków jest dobrze usytuowana na mapie drogowej Polski. Leży ona na trasie:

- drogi krajowej nr 8 Warszawa-Białystok, stanowiącej część europejskiej trasy E67, tzw. Via Baltica, w odległości ok. 55 km od Warszawy,
- drogi krajowej nr 62, biegnącej m.in. przez Włocławek - Płock - Wyszogród - Nowy Dwór Mazowiecki - Serock - Wyszaków - Wegrów – Drohiczyn,
- drogi wojewódzkiej nr 612 relacji Gołmin - Pułtusk – Wyszaków,
- drogi powiatowej nr 536 relacji Wyszaków – Porządzie – Długosiodło.

Dostępność gminy dla zmotoryzowanych podróżnych, a generalnie: dla ruchu drogowego, ulegnie w najbliższych latach dalszej poprawie ze względu na prowadzoną modernizację krajowej sieci drogowej.

Dla Gminy Wyszaków najpoważniejsze, wielorakie konsekwencje spowoduje ukończenie jesienią 2008 r. przebudowy drogi krajowej nr 8 na odcinku Radzymin-Wyszaków oraz wybudowanie obwodnicy omijającej Wyszaków od wschodu. Efektem przebudowy będzie powstanie dwujezdniowej drogi ekspresowej (S8) z dostępem jedynie w węzłach.

Można przewidywać bezpośrednie następstwa oddania do eksploatacji drogi S8:

- skróceniu ulegnie czas przejazdu samochodem na trasie Warszawa-Wyszaków,
- powiększy się przepustowość drogi i podniesiony zostanie komfort jazdy,
- ruch lokalny zostanie wyeliminowany z drogi krajowej nr 8,
- ruch tranzytowy będzie omijać miasto Wyszaków,
- zwiększone zostanie bezpieczeństwo ruchu drogowego na terenie gminy,
- przejazd tranzytem przez gminę zajmować będzie mniej czasu,
- droga krajowa nr 8 (S8) rozdzieli Gminę Wyszaków na dwie części:
  - wschodnią – zieloną, rekreacyjno-wypoczynkową, z małą liczbą ludności,
  - zachodnią – zurbanizowaną i rolniczą, gdzie mieszka ponad 90% populacji gminy.

Publiczny transport osobowy zapewnia gminie komunikacja autobusowa oraz kolejowa. Połączenia autobusowe obsługują w ciągu doby ponad sto kursów różnych relacji. PKS obsługuje ok. 80 kursów na dobę. Obok PKS działają inni, mniejsi przewoźnicy.

Osobowy transport kolejowy zapewniają gminie połączenia w relacjach:

- Wyszaków – Warszawa Wileńska: 7 połączeń/dobę, czas przejazdu poniżej 1,5 godziny.
- Ostrołęka – Wyszaków – Warszawa Zach.: 7 połączeń w ciągu doby, czas przejazdu ok. 1,3-2,2 godz.

(źródło: opracowanie własne na podstawie internetowych rozkładów jazdy, stan na lipiec 2007 r.)

2.3. Baza noclegowa

W latach 2002 –2007 zasoby bazy noclegowej w Gminie Wyszaków ulegały niewielkim zmianom. Zgodnie z rynkowymi tendencjami poprawił się standard miejsc noclegowych. Zmniejszyła się wprawdzie liczba miejsc noclegowych przeznaczonych na potrzeby turystów, z 417 w roku 2002 do 362 w roku 2007, tj. o prawie 14%, ale spowodowane to zostało przeznaczeniem Hotelu Stadion (WOSiR) na bazę noclegową dla budowniczych obwodnicy Wyszakowa. Liczba skategoryzowanych hoteli nie uległa zmianie. W dalszym ciągu jedynym skategoryzowanym hotelem jest Hotel i Restauracja "Baśniowa", kat. ***. Wg danych z lipca 2007 r., lista obiektów noclegowych na terenie Gminy Wyszaków dostępnych dla ogółu turystów, przedstawia się następująco:

- Hotel i Restauracja "Baśniowa", kat. ***
(<http://basniowa.pl>, Wyszaków-Rybieńko Leśne, ul. Wołowskiego 9)
  - 28 miejsc noclegowych - pokoje: 1, 2, 3, 4 osobowe, 2 apartamenty (TV, telefon, łazienka)
  - 2 sale wielofunkcyjne
- Zajazd "BIAS"; miejsca noclegowe, restauracja, sale konferencyjne
(<http://www.bias.com.pl>, Wyszaków, ul. Warszawska 1)
  - 60 miejsc noclegowych - pokoje: 1,2,3,4 osobowe, apartament (TV, telefon, łazienka)
  - 4 sale konferencyjne
- ZDZ Warszawa, Ośrodek Szkoleniowo-Noclegowy
(<http://www.zdzwyszkow.edu.pl>, Wyszaków, ul. KEN 2)
  - 80 miejsc noclegowych - pokoje: 2,3,4 osobowe
  - sala konferencyjna
- "LEŚNY DWOREK"; restauracja i pokoje gościnne
(<http://www.lesnydworek.pl>, Wyszaków-Rybieńko Leśne, Aleja Wolności 42)
  - 8 miejsc noclegowych - 4 pokoje 2-osobowe (TV, radio, telefon)

- Ośrodek Szkoleniowy Nadleśnictwa Wyszaków"
(<http://wyszkow.warszawa.lasy.gov.pl>, Leszczydół Nowiny, ul. Leśników 27)
  - 36 miejsc noclegowych (TV, łazienka)
  - sala wykładowa
- Bursa Szkolna, Szkolne Schronisko Młodzieżowe
(Wyszaków, ul. I AWP 89a)
  - 150 miejsc noclegowych
- Ośrodek Noclegowy "Halin"
(07-200 Puste Łąki)

W analizowanym okresie lat 2002-2007, z jednego do trzech zwiększyła się liczba gospodarstw agroturystycznych:

- Gospodarstwa agroturystyczne AGRO-BARĆ
(07-200 Rybienko Nowe, ul. 3-go Maja 24)
- Gospodarstwo agroturystyczne "GOSPODARSTWO KAMIEŃCZYK"
(07-220 Kamieńczyk, ul. Spokojna)
- Gospodarstwo agroturystyczne, Krystyna i Andrzej Trzcieniecy,
(07-202 Świniotop, ul. Słoneczna 19)

2.4. Baza gastronomiczna

Baza gastronomiczna w Gminie Wyszaków jest w dalszym ciągu dość uboga i mało różnorodna. Na tym tle bardzo pozytywnie wyróżniają się lokale działające przy hotelach.

Można jednak oczekiwać, że rosnący napływ turystów skutkować będzie wzrostem liczby lokali, różnorodnością ofert i poprawą jakości obsługi.

Obecnie, tj. w lipcu 2007 r., w Gminie Wyszaków działają następujące punkty gastronomiczne:

Bary

1. Bufet gastronomiczny, ul. Dworcowa (targowisko miejskie w Wyszowie)
2. Mini-Bar, ul. Wyszowska 64, Rybno
3. Mini Barek, ul. Jadowska 21, Kamieńczyk
4. Kiosk Gastronomiczny, Pracowniczy Ogród Działkowy
5. Pijalnia Piwa „*Na Winklu*”, ul. Wąska róg ul. Pułtuskiej, Wyszaków
6. Lokal gastronomiczny "KRAB, ul. Warszawska 73, Lucynów

7. Pijalnia Piwa i ogródek gastronomiczny, ul. Jana Kochanowskiego 44, Lucynów Duży
8. BAR ULTIMATUM, ul. Pułtуска 114B, Wyszaków
9. Berek "u Basi", ul. Jadowska, Kamieńczyk
10. Bar Piwny - Pijalnia Piwa, ul. Serocka 34, Wyszaków
11. Bar "*Kociółek u Mojry*", ul. Serocka 9c, Wyszaków
12. Bar "*Popularny*", ul. Generała J. Sowińskiego 19, Wyszaków
13. Bar "*Cantina*", ul. Pułtуска 18A, Wyszaków
14. Bar "Pingwin", ul. I AWP 87, Wyszaków
15. "*Cafe-Bar*", ul. Centralna 10, Wyszaków

Restauracje

16. Restauracja "*Leśny Dworek*", Aleja Wolności 42, Wyszaków
17. Restauracja i bar hotelowy przy Zajeździe „*Bias*”, ul. Warszawska 1, Wyszaków
18. Restauracja „*Baśniowa*”, ul. ppr. Antoniego Wołowskiego 9, Wyszaków
19. Restauracja "*ANANDA*", ul. Tadeusza Kościuszki 54, Wyszaków
20. Restauracja "*BAO DIEP*", ul. Ignacego Daszyńskiego 10, Wyszaków

Pizzerie

21. Pizzeria "*GRAFFITI*", ul. Pułtуска 112H, Wyszaków
22. Pizzeria "*Palermo*", ul. Pułtуска, Wyszaków –osiedle „Polonez”

Inne

23. Gościniec "*Pod Jesionem*", ul. Łączna 5, Wyszaków
24. Dworek Biesiadny "*Konstancja*", ul. Juliusza Słowackiego 1, Rybienko Leśne
25. "*Gospoda po Dębem*", ul. Warszawska 8, Kamieńczyk
26. Coctail Bar i Pizzeria "*MANHATTAN*", ul. Pułtуска 54A, Wyszaków
27. „Dom Weselny”, ul. Wyszowska 3D, Rybno
28. Dom Przyjęć Okolicznościowych „*CARMEN*”, ul. Szkolna 86, Leszczydół Nowiny
29. Dom Weselny „Ruczaj”, ul. Ruczajowa , Wyszaków

2.5. Baza sportowo-rekreacyjna i kulturalna

W Gminie Wyszaków jest bardzo dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna i kulturalna. W sferze kultury i sportu działają następujące instytucje gminne:

- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. C. Norwida

- Biblioteka Główna w Wyszakowie (07-200 Wyszaków, ul. Gen. Sowińskiego 80)
- Filie biblioteczne w miejscowościach: Rybienko Leśne, Kamieńczyk, Leszczydół Nowiny, Leszczydół Stary, Lucynów, Rybno oraz filie na osiedlach: „Polonez” i „Matejki” w Wyszakowie.
- Wyszakowski Ośrodek Kultury „Hutnik” (07-200 Wyszaków, ul. Prosta 7)
  - sala widowiskowa, do 260 osób
  - sale wykładowe, do 30 osób
  - sala klubowa, do 50 osób
  - salon bilardowy
  - kameralna sala kinowa
- Wyszakowski Ośrodek Sportu i Rekreacji
  - Kryta Pływalnia „Błękitna” (07-200 Wyszaków, ul. Geodetów 45)
    - basen sportowy 25 x 12,5 m (6 torów, głębokość 135-180 cm)
    - basen rekreacyjny 21 x 8 m (głębokość 60 - 90 cm)
    - 250 miejsc siedzących na trybunach
    - zjeżdżalnia 40 m długości
    - parasol wodny
    - wanna z masażem powietrzno-wodnym
    - sauny fińskie
    - solarium
    - bar-kawiarnia z aneksem basenowym
    - sklepik sportowy z akcesoriami pływackimi
    - stół bilardowy
    - siłownia
    - sala konferencyjna
    - obiekt przystosowany dla osób niepełnosprawnych
  - Hala Sportowa (07-200 Wyszaków, ul. Geodetów 45)
    - arena główna - 25 x 48 m z możliwością wydzielenia trzech sektorów (3 boiska treningowe do siatkówki lub do koszykówki) wraz ze sprzętem sportowym do gier zespołowych (m.in. regulowana wysokość koszy) i do tenisa stołowego (12 stołów i oddzielające płotki)
    - 560 miejsc siedzących na trybunach
    - sala taneczna - 10 x 14 m z lustrami i poręczami oraz z nagłośnieniem
    - sala gimnastyczna - 7 x 11 m (na wyposażeniu m.in. materace, ścieżka gimnastyczna, drabinki i sprzęt gimnastyczny)
    - sala korektywy - 7 x 10 m (na wyposażeniu m.in. materace, lustra korekcyjne)
    - obiekt przystosowany dla osób niepełnosprawnych
    - zaplecze socjalne z prysznicami - również przystosowane dla osób niepełnosprawnych
    - duży parking przed obiektem
  - Stadion (07-200 Wyszaków, ul. T. Kościuszki 54)
    - boisko piłkarskie 100 x 60 m - płyta główna zweryfikowana przez PZPN jako obiekt klasy państwowej
    - boisko piłkarskie 110 x 65 m - płyta boczna zweryfikowana przez PZPN jako obiekt klasy okręgowej
    - 7 000 miejsc siedzących na trybunach
    - boisko do "6" piłkarskich 45 x 22 m
    - 3 korty tenisowe
    - rampa half - pipe
    - sala konferencyjna
    - siłownia
    - sauna

- bieżnia lekkoatletyczna 400 m
  - 2 skocznie w dal
  - 2 zeskoki wzwyż
  - rzutnie do oszczepu i kuli
  - scena przenośna o wym. 8 x 7 m
- Plaża Miejska nad Bugiem z wypożyczalnią kajaków, czynna w sezonie letnim

Na terenie gminy funkcjonują również prywatne obiekty świadczące usługi z zakresu turystyki i sportu, m.in.:

- Wypożyczalnia kajaków "Kamyk-kajaki"
(<http://www.kamyk-kajaki.pl>, Kamieńczyk, ul. Różana 4/6)
- Stadnina NZOZ "Monar". Ośrodek Rehabilitacji w Wyszakowie
(<http://www.wyszkow.monar.org>, 07-200 Wyszaków, ul. 3 Maja 65)
- Stadnina "Gospodarstwo Kamieńczyk"
(<http://www.kamienczyk.com.pl>, 07-220 Kamieńczyk, ul. Spokojna)
- Stajnia "Pasja"
(<http://www.stajniapasja.prv.pl>, 07-201 Skuszew, ul. Kółko 15)

2.6. Szlaki turystyczne

Wg danych z lipca 2007 r. przez teren Gminy Wyszaków przebiegały następujące oznakowane szlaki turystyczne:

- *Główny Szlak Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. T. Lenartowicza*; pieszy, znaki czerwone: Kamieńczyk, Brańszczyk, Tuchlin itd. (P)
- *Szlak Słoneczny (MZ-5031-y)*; pieszy, znaki żółte: Rybienko Leśne, Skuszew, Kamieńczyk, Koszelanka, Puste Łąki-most na Liwcu, PKP Urle (P, M, PTTK)
- *Kamieńczyk – PKP Sadowne Węgrowskie*; pieszy, znaki czerwone: Kamieńczyk, Błonie, most na Liwcu, Rafa, Szumin, węzeł szlaków Wilżanka, Rezerwat „Jagiel”, itd. (M)
- *Wilżanka – Kamieńczyk (MZ-5035-s)*; pieszy, znaki czarne: Kamieńczyk, Kamieniecka Droga, węzeł szlaków Wilżanka (M, PTTK)
- *Szlak Nadbużański*; rowerowy, znaki niebieskie; Wyszaków, Kamieńczyk, Szumin, Brzuza, Szykarzyzna, Grabiny, Sadowne, Sadoleś (P, M)

- *Zielony Szlak Łochowski*;
rowerowy, znaki zielone: PKP Łochów, Wywłoka, Szumin, Rafa, most na Liwcu, Świniotop, Loretto, Puste Łąki – most na Liwcu, Pogorzelec, Gniazdowo, itd.
- *Rzeka Bug*;
Szlak Bugu jest oznaczony. Oznakowanie stanowią białe znaki kilometrażu, określające długość rzeki liczoną od jej ujścia do Zalewu Zegrzyńskiego oraz tyczki wskazujące położenie mielizn i wysp: biało-czerwone tyczki – oznaczają prawą stronę szlaku, a tyczki biało-zielone – stronę lewą.
(źródło: http://www.kaylon.pl/splywy_kajakowe_bug.html)

(źródła: **(P)** – „Po Ziemi Wyszakowskiej, Przewodnik Turysty i Wczasowicza, wydanie drugie, Wydawnictwo „Edytor”, 2004; **(M)** – Puszcze Białą i Kamieniecką, Mapa Turystyczna, Wydawnictwo COMPASS, Wydanie I, Kraków 2006; **PTTK** – <http://ktpzg.pttk.pl>)

W lipcu 2007 r. w trakcie wytyczania znajdowało się kilkanaście nowych szlaków pieszych, rowerowych i konnych. Prace te finansował budżet Gminy Wyszaków.

(źródło: Biuro Usług Turystycznych, Projektowych i Znakarskich, Eugeniusz Kuśmierz, Warszawa)

Obok szlaków znakowanych funkcjonują trasy nie oznakowane. Część z nich opisana jest w przewodnikach i w materiałach opracowanych przez organizatorów, np. rajdów i spływów. Inne są, po prostu, znane turystom.

3. Uwarunkowania uaktualnienia „Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków” opracowanej na lata 2002-2007

„Na podstawie obserwacji sytuacji w rozwiniętych krajach europejskich (w tym również krajach naszej strefy klimatycznej) oraz prognoz ekspertów ekonomicznych w nadchodzących latach sektor usług będzie rozwijał się w tempie szybszym niż cała gospodarka, a turystyka będzie jednym z najszybciej rozwijających się segmentów tego sektora.

Ponieważ udział sektora usług w gospodarce polskiej jest niższy niż w rozwiniętych krajach należy przyjąć, że będzie się on rozwijał znacznie szybciej niż przemysł, czy rolnictwo. Oznacza to, że w nadchodzących latach gospodarka turystyczna w Polsce ma szansę rozwijać się w tempie większym niż tempo rozwoju całej polskiej gospodarki (mierzonej tempem wzrostu PKB). Jednocześnie interdyscyplinarny charakter turystyki powoduje, że tempo jej rozwoju uzależnione jest zarówno od rozwoju infrastruktury turystycznej jak i tempa rozwoju innych sektorów gospodarki zaangażowanych

w obsługę turystów. Dlatego też tempo rozwoju turystyki nie może zdecydowanie odbiegać od tempa rozwoju całej gospodarki (...).”

Przytoczone wyżej konstatacje pochodzą z przygotowanego przez Ministerstwo Gospodarki projektu *Strategii rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007-2013*, Warszawa, kwiecień 2007.

Przyjęty w projekcie *Strategii* „scenariusz pośredni rozwoju turystyki zakłada średnioroczne tempo wzrostu dochodów w gospodarce turystycznej w latach 2007-2013 na poziomie około 6,1%, a więc wyższe od planowanego średniorocznego tempa wzrostu PKB o ok. 1,3%.”

Zgodnie z prognozami prezentowanymi w projekcie *Strategii*

„Rozwój turystyki krajowej mieszkańców Polski w latach 2007-2013 kształtować powinny następujące zjawiska:

- wzrost dochodów ludności umożliwiający wzrost liczby wyjazdów turystycznych,
- znacznie wolniejszy wzrost liczby krótkich wyjazdów krajowych będący wynikiem zwiększenia się liczby wyjazdów dłuższych oraz krótkich wyjazdów zagranicznych, a także kontynuacji obserwowanego w latach 2000-2005 wzrostu nawyków weekendowych beznoclegowych wyjazdów do centrów handlowych i rozrywkowych oraz krótkich wyjazdów podmiejskich „na grilla”,
- wzrost liczby turystycznych wyjazdów weekendowych będzie w dużym stopniu zależał od zdecydowanej poprawy dostępności transportowej centrów turystycznych,
- szybsze średnie tempo wzrostu liczby wyjazdów długich, szacowane na około 5% przy jednoczesnym wzroście wydatków na produkty i usługi turystyczne wyższej jakości,
- coraz ważniejszą rolę w zmianach stylu wypoczyniania społeczeństwa będzie odgrywał wzrost liczby osób w wieku emerytalnym, w tym emerytów z rodzin lepiej sytuowanych,
- wzrost dochodów społeczeństwa przy jednoczesnym utrwalaniu się nawyków turystycznych kształtować będzie wzrost zainteresowania ofertą droższą i wyższej jakości.”

Wg W. Bartoszewicza i K. Łopacińskiego „W nadchodzących latach Polska nie będzie miała istotnego wpływu na rozwój turystyki w Europie i poza krajami leżącymi za wschodnią granicą, będzie musiała konkurować z ofertą innych krajów europejskich.

Prognozy mówią, że w nadchodzących 10-20 latach międzynarodowy ruch turystyczny w Europie będzie się rozwijał w tempie nie przekraczającym 4% rocznie. Przy jednoczesnym skracaniu czasu wyjazdu oznacza to poszukiwanie oferty z rozbudowanym i intensywnym programem, konkurowanie raczej dodatkowymi usługami i atrakcjami, a nie standardowymi usługami turystycznymi (...).

Ocenia się, że podstawowymi czynnikami warunkującymi wzrost liczby przyjazdów do Polski w nadchodzących 5-10 latach będą:

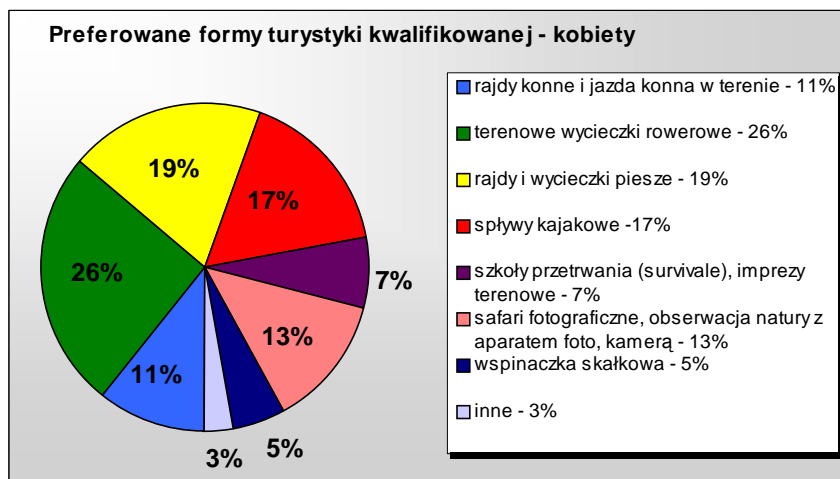
- wzrost oferty turystycznej nakierowanej na wzrost wydatków w czasie pobytu w Polsce,
- promocja przyjazdów do Polski nakierowana na pokazywanie przemian zachodzących w Polsce i zmian w polskiej ofercie turystycznej (pokazywanie, że Polska wczoraj, dziś i jutro to trzy różne kraje).”

(źródło: „Prognozy wyjazdów z poszczególnych krajów i przyjazdów do Polski w latach 2006-2009 oraz prognoza globalna przyjazdów do Polski do 2013 roku”, mgr Witold Bartoszewicz, dr Krzysztof Łopaciński, Instytut Turystyki, Warszawa, czerwiec 2007.)

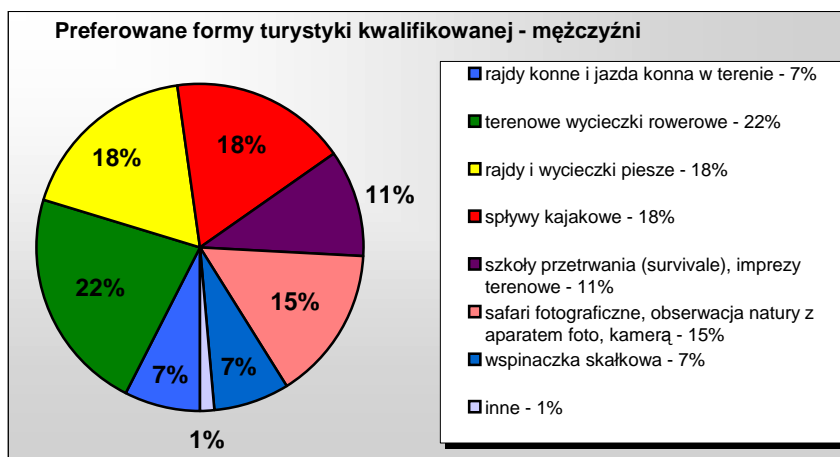
Przeprowadzony przez IBC Group sondaż społeczny oczekiwań i potrzeb turystycznych mieszkańców i działkowiczów Gminy Wyszaków oraz ościennych gmin i powiatów (w tym Warszawy), organizacji pozarządowych Wyszkowa i przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą związaną z rozwojem turystyki na terenie Gminy Wyszaków, przynosi istotne informacje na temat turystyki kwalifikowanej, sposobów spędzania czasu wolnego i postrzeganych przez respondentów barier w rozwoju turystyki, (rys. nr 5. – rys. nr 9.).

a) Turystyka kwalifikowana:

- zbliżone preferencje kobiet i mężczyzn,
- najpopularniejsze są wycieczki rowerowe oraz rajdy i wycieczki piesze,
- dla młodzieży szczególnie atrakcyjne są obozy i szkoły przetrwania, wycieczki rowerowe oraz kąpiele w rzece lub basenie.

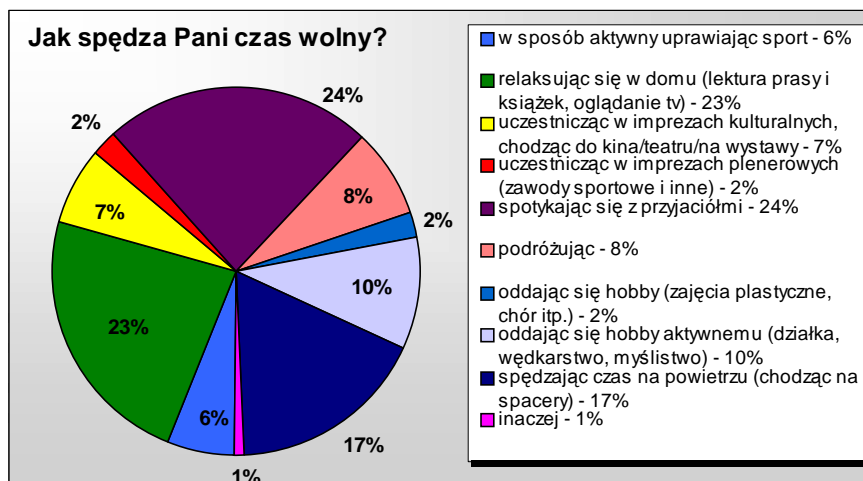
Rys. nr 5.

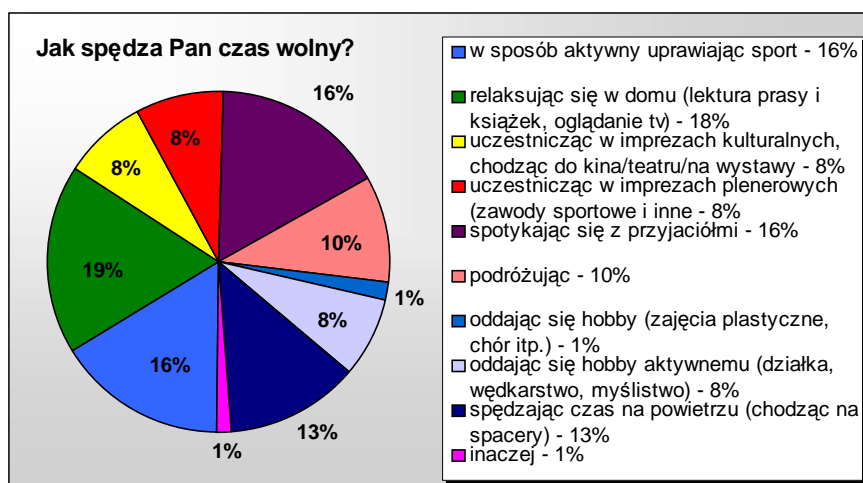
Rys. nr 6.

a). Czas wolny:

- Zarówno kobiety, jak i mężczyźni najchętniej spędzają czas wolny relaksując się w domu i spotykając się z przyjaciółmi (19% mężczyzn – 23% kobiet).
- Mężczyźni znacznie częściej niż kobiety spędzają czas wolny aktywnie uprawiając sport (16% mężczyzn – 6% kobiet).
- Kobiety znacznie częściej wybierają pobyt na świeżym powietrzu.

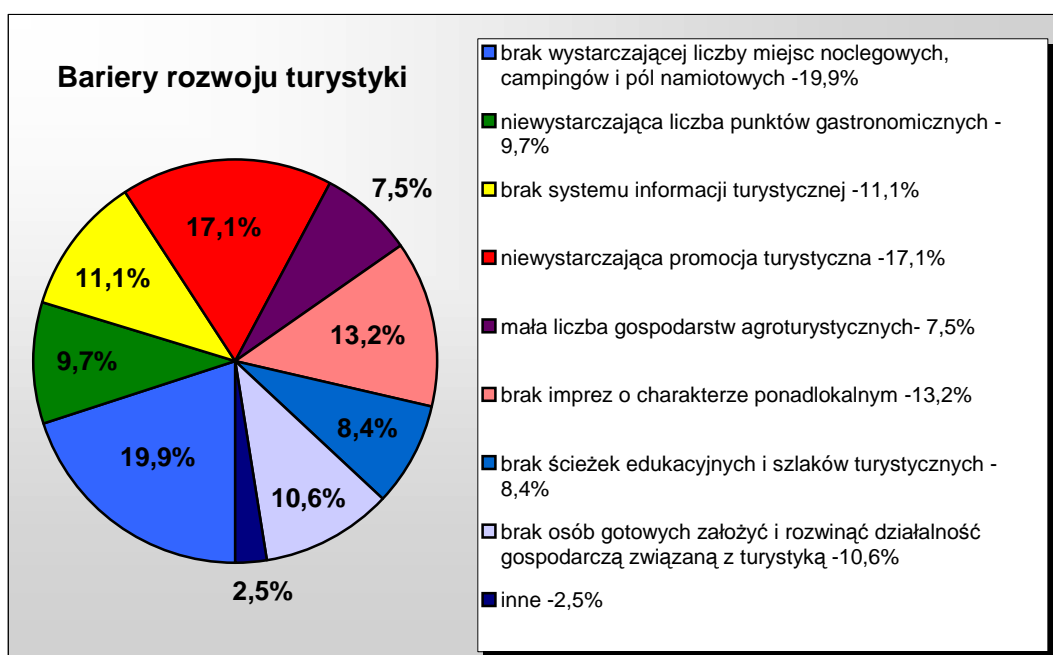
Rys. nr 7.

Rys. nr 8.

a) Bariery rozwoju turystyki:

- słabo rozwinięta baza noclegowa – brak wystarczającej liczby miejsc noclegowych, campingów i pól namiotowych (20% resp.),
- niewystarczająca promocja turystyczna (17% resp.),
- brak imprez ponadlokalnych (13% resp.),
- brak informacji turystycznej (11% respondentów).

Rys. nr 9.

3.1. Kompetencje samorządu gminnego w zakresie turystyki

Odpowiedzialność samorządu za rozwój turystyki oraz zadania z tym związane wynikają z ustawowych kompetencji jednostek samorządu terytorialnego. W odniesieniu do gmin, Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. „O samorządzie gminnym” (Dz. U. 2001r. nr 142 poz. 1591 z póź. zm.) stwierdza m.in.:

- Art. 6. 1. – „Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.”
- Art. 7. 1. – „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:
10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,”
- Art. 9. 2. – „Gmina oraz inna gminna osoba prawna może prowadzić działalność gospodarczą wykraczającą poza zadania o charakterze użyteczności publicznej wyłącznie w przypadkach określonych w odrębnej ustawie.”
- Art. 9. 4. – „Zadaniami użyteczności publicznej, w rozumieniu ustawy, są zadania własne gminy, określone w art. 7 ust. 1, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych.”

- Art. 40. 1. – „*Na podstawie upoważnień ustawowych gminie przysługuje prawo stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze gminy.*”

Narzędzia, z których samorząd może korzystać w celu pobudzania rozwoju turystyki, to przede wszystkim:

- stanowienie i egzekwowanie prawa miejscowego, zwłaszcza planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego, przepisów z zakresu ochrony środowiska i przepisów regulujących gospodarkę odpadami,
- angażowanie środków budżetowych w przedsięwzięcia o strategicznym znaczeniu dla rozwoju turystyki i ochrony środowiska, zwłaszcza finansowanie inwestycji infrastrukturalnych,
- promocja,
- wspieranie edukacji,
- organizowanie imprez i wydarzeń kulturalno-sportowych,
- aktywizowanie środowisk lokalnych.

Domeną samorządu jest tworzenie sprzyjającego klimatu inwestycyjnego, poszerzanie przestrzeni „równych szans” dla prowadzenia działalności gospodarczej, aktywizowanie społeczności lokalnej.

Samorząd działalności gospodarczej nie prowadzi. To przedsiębiorcy wybierają segmenty rynku, do których kierują swoje oferty. Oni też ponoszą ryzyko z tym związane. W swoich działaniach są bardziej elastyczni od administracji i dysponują lepszym niż administracja rozeznaniem potrzeb konsumentów. To ich uwarunkowane ekonomicznie decyzje przesądzają o standardzie i liczbie miejsc noclegowych i gastronomicznych, o atrakcyjności i jakości oferowanych usług turystycznych, w rezultacie, o stopniu zaspokojenia potrzeb turysty i jego zadowoleniu z pobytu.

Do kompetencji gmin w zakresie turystyki należy przede wszystkim:

- prowadzenie ewidencji pól biwakowych i innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie i prawo kontrolowania obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie,
- utrzymanie, modernizacja i rozbudowa obiektów i urządzeń sportowych i turystycznych na terenie gminy,
- tworzenie korzystnych warunków podejmowania działalności gospodarczej w sferze turystyki na terenie gminy,

- prowadzenie instytucji kultury fizycznej, turystyki i wypoczynku działających na terenie gminy,
- dofinansowanie stowarzyszeń kultury fizycznej, związków sportowych i stowarzyszeń turystycznych mających siedzibę na terenie gminy,
- planowanie rozwoju przestrzennego i zagospodarowania terenu m.in. w obiekty sportowe, rekreacyjne i turystyczne,
- wspieranie organizacyjne i finansowe stowarzyszeń i organizacji turystycznych działających na terenie gminy,
- rozbudowa i utrzymanie infrastruktury technicznej (np. transportowej) i społecznej o znaczeniu gminnym,
- prowadzenie szkół i realizacja zadań z zakresu kultury fizycznej i turystyki w ramach zajęć szkolnych (w tym także „zielone szkoły”),
- działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

(źródło: „Strategii rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007-2013” – Projekt, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, kwiecień 2007.)

3.2. Założenia do „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków”

„Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków” stanowi jeden z głównych elementów nowej „Strategii Rozwoju Gminy”. W porównaniu do „Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta i Gminy Wyszaków” z roku 2002, dokumentu obszernego, o dużym ładunku wiedzy teoretycznej i solidnym zasobie informacji, niniejszy dokument – „Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków na lata 2007-2015”, ma przede wszystkim charakter dokumentu operacyjnego, który wyznacza strategiczne kierunki działań i proponuje programy operacyjne kluczowe dla realizacji strategii, zgodnie z celami określonymi w nowej „Strategii Rozwoju Gminy Wyszaków”.

Jako dokument operacyjny, „Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków na lata 2007-2015”, wskazując projekty do realizacji, uwzględnia finansowe możliwości budżetu gminy.

Wielkość rocznych wydatków na rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych w Gminie Wyszaków przyjęto, zgodnie z nową „Strategią Rozwoju Gminy Wyszaków”, na poziomie 5% budżetu przeznaczanego na inwestycje, tj. w kwocie ok. 400.000 zł. Realizacja „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy” angażować będzie środki wydatkowane z różnych działów budżetu gminy, nie tylko wspomniane wyżej środki inwestycyjne. Efektywność

nakładów będzie silnie uzależniona od stopnia skoordynowania podejmowanych działań, zarówno w zakresie inwestycji, jak również na polu kultury, sportu i promocji. „Strategia Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2007 – 2015”, jako nadrzędny cel strategiczny do roku 2015, wskazuje *Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej*. Pozostałe trzy cele strategiczne zdefiniowane w tej Strategii, a pośród nich: *Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych*, stanowią de facto ścieżki dojścia do celu głównego. Dla osiągnięcia strategicznego celu, jakim jest *Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych Gminy Wyszaków*, „Strategia Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2007 – 2015” wskazuje pięć kluczowych kierunków działania, tj.:

- Podnoszenia atrakcyjności turystycznej Wyszakowa
- Rozbudowa ścieżek rowerowych, pieszych i konnych.
- Wspieranie rozwoju bazy turystycznej.
- Tworzenie atrakcyjnego wizerunku Wyszakowa.
- Podnoszenie poziomu estetyki Gminy Wyszaków.

3.3. Kierunki działań samorządu gminnego wspierające rozwój turystyki

Metodologia opracowania niniejszej „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków” wynika z przekonania, że budowanie długofalowej, stabilnej przewagi konkurencyjnej oparte być musi o:

- unikatowe przyrodnicze walory Gminy Wyszaków oraz gmin okolicznych,
- położenie w odległości 55 km od Warszawy,
- dobre skomunikowanie z Warszawą.

Jest to potencjał, który należy postrzegać niezależnie od aktualnej segmentacji rynku usług turystycznych. Zmieniać się będą preferencje i rosnać wymagania turystów, ale zawsze wśród odwiedzających Wyszaków i jego okolice dominować będą przyjezdni z Warszawy – jej mieszkańcy i goście, w tym również zagraniczni.

Zdobycie i utrzymanie znaczącej pozycji na turystycznym rynku wymaga wykreowania, w oparciu o posiadany potencjał, silnej, różnej od innych, marki – Turystycznej Marki Wyszakowa, która będzie wyróżniać i identyfikować Gminę oraz oferowane markowe produkty turystyczne.

Budowanie wyrazistego i spójnego wizerunku wymaga prowadzenia przemyślanej i konsekwentnej polityki, która równoważyć będzie interesy, jeżeli nie wszystkich, to przynajmniej większości, objętych jej skutkami środowisk.

Efektywność podejmowanych działań zależy będzie od sprawnego współdziałania wszystkich zainteresowanych stron: samorządu, przedsiębiorców i przedsiębiorstw, organizacji i stowarzyszeń (np. PTTK, ZHP, Fundacja VeloPoland) oraz indywidualnych obywateli.

W świetle powyższych uwag, biorąc pod uwagę ustawowe zadania samorządu gminnego, działania władz gminy ukierunkowane na rozwój turystyki należy w pierwszej kolejności skoncentrować na:

- rozpoznaniu i ochronie posiadanych zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- konsekwentnym propagowaniu i udostępnianiu posiadanych walorów turystycznych,
- zorganizowaniu w oparciu o podległe placówki oświatowe sieci schronisk młodzieżowych,
- aktywizowaniu społeczności lokalnej w kierunku uatrakcyjnienia oferty turystycznej,
- budowaniu infrastruktury służącej turystyce w zakresie, który przekracza możliwości kapitału prywatnego,
- stwarzaniu przedsiębiorcom i przedsiębiorstwom sprzyjających warunków do rozwijania przemysłu turystycznego, w tym otwierania lokalnych schronisk turystycznych,
- edukacji i szkoleniach,
- podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów,
- stymulowaniu wzrostu jakości i atrakcyjności usług i produktów turystycznych,
- monitorowaniu uwarunkowań prawnych i społeczno-ekonomicznych życia mieszkańców i prognozowaniu ich skutków.

3.4. Unikatowe walory turystyczne Gminy Wyszaków

„Strategia Rozwoju Gminy Wyszaków” oraz „Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków na lata 2007-2015”, stanowią ważne narzędzia do budowania przewagi konkurencyjnej i stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego .

Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, przewaga konkurencyjna, walory turystyczne itp. nie mogą jednak być postrzegane w kategoriach bezwzględnych, a poprzez porównanie z otoczeniem, zarówno w wąskim jak i w szerokim rozumieniu tego terminu.

W przypadku Wyszkowa, za otoczenie stanowiące bazę do porównań należy przyjąć tereny położone w promieniu do 70 km od Warszawy; inaczej rzecz ujmując, w odległości do godziny jazdy samochodem.

Przy takim założeniu, na unikalne walory turystyczne Gminy Wyszaków składają się walory środowiska przyrodniczego:

- obszary leśne (29% powierzchni gminy), zwłaszcza:
  - Puszcza Kamieniecka,
  - Puszcza Biała,
  - obszary projektowanych rezerwatów: „Fidest” i „Wrzosowiska Mącznicowe na wydmach Lucynowsko-Mostowskich”,
- dolina Bugu,
- rzeki: Bug i Liwiec,
- mikroklimat w miejscowości letniskowej Kamieńczyk i w dzielnicy Wyszkowa – Rybienko Leśne .

Nie można przy tym zapominać, że okoliczne gminy posiadają zbliżone wartości przyrodnicze. Istnieją więc warunki, aby Wyszaków wypracował sobie pozycję lidera rozwoju turystyki na obszarze wykraczającym poza granice administracyjne gminy. Jednocześnie, trzeba zgodzić się z konstatacją, zawartą w „Strategii Rozwoju Turystyki dla Gminy i Miasta Wyszaków” z roku 2002, iż na terenie miasta i gminy brak jest znaczących walorów antropogenicznych (w szczególności zabytków) mogących kreować ruch turystyczny.

Poszukując potencjalnych konkurentów dla Wyszkowa należy zwrócić uwagę na Puszcę Kampinoską wraz z otoczeniem oraz obszary położone wzdłuż Wisły na południe od Warszawy z Górą Kalwarią, Wilgą i Pilawą. Na tym tle Wyszaków wypada bardzo korzystnie. Posiada najbardziej zrównoważone zasoby naturalne: lasy, wody, mikroklimat, które wzajemnie się uzupełniają, są bardzo „przyjazne” uprawianiu turystyki. Skrótowo rzecz ujmując, w Puszczy Kampinoskiej brak jest Liwca czy Bugu, okolice Góry Kalwarii to zamek w Czersku i dolina Wisły, dalej lasy w okolicach Wilgi i Pilawy. Wisła nie spełnia jednak takiej funkcji rekreacyjnej jak Bug czy Liwiec, jest mniej „spolegliwa” turystycznie.

3.5. Analiza SWOT Gminy Wyszaków w zakresie rozwoju turystyki

W oparciu o analizę walorów turystycznych Gminy Wyszaków przeprowadzono analizę SWOT w zakresie rozwoju turystyki na terenie gminy. Określone zostały wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe, uwzględniające silne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia dla rozwoju turystyki na terenie gminy.

3.5.1. Analiza silnych i słabych stron Gminy Wyszaków

* Silne strony

- położenie w bliskiej odległości od Warszawy (55 km),
- szybki, wygodny i bezpieczny przejazd drogą S8 pomiędzy Warszawą i Wyszakowem,
- dobre skomunikowanie z Warszawą, Litwą i Białorusią,
- unikatowe walory przyrodnicze:
  - o rzeki: Bug i Liwiec,
  - o 29% lesistość,
  - o puszcze: Kamieniecka i Biała,
  - o obszary o walorach rezerwatów: Fidest i Wrzosowiska Mącznicowe na wydmach Lucynowsko-Mostowskich;
- letniska: Rybienko Leśne i Kamieńczyk,
- zachowane naturalne formy przyrodniczo-krajobrazowe i czyste środowisko naturalne, mikroklimat w miejscowościach letniskowych,
- podobne jak w Gminie Wyszaków, unikatowe walory przyrodnicze gmin okolicznych,
- siedziba powiatu, centrum administracyjne, handlowo-usługowe i kulturalne dla gmin Powiatu Wyszakowskiego,
- możliwość powszechnego dostępu mieszkańców do szerokopasmowego internetu,
- dobrze rozwinięta infrastruktura w sferze kultury i sportu,
- posiadanie przez gminę:
  - o „Strategii Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2007-2015”,
  - o „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Wyszaków na lata 2007-2010”,
  - o „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla obszarów miejskich i przemysłowych Wyszakowa na lata 2005-2012”,

- o planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego;
- wysoka świadomość władz samorządowych i mieszkańców co do możliwości rozwoju gminy w oparciu o przemysł turystyczny,
- duża liczba organizacji pozarządowych,
- aktywnie działające środowiska turystyczne i proekologiczne.
- **Słabe strony**
  - brak znaczących walorów antropogenicznych mogących kreować ruch turystyczny,
  - rozdzielenie gminy przez drogę krajową nr 8 (S8) na dwie części: wschodnią – zieloną, rekreacyjno-wypoczynkową, z małą liczbą ludności i zachodnią – zurbanizowaną i rolniczą, gdzie mieszka ponad 90% populacji Gminy,
  - brak systemu informacji turystycznej ,
  - brak w Wyszakowie miejskiego systemu informacji,
  - brak oznakowania turystycznego na drogach,
  - brak imprez i przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym, kreujących ruch turystyczny,
  - wymagająca wzmocnienia promocja zewnętrzna oraz organizowanych imprez,
  - brak w Gminie Wyszaków wyodrębnionej struktury decyzyjno-koordynacyjnej odpowiedzialnej za wspieranie rozwoju turystyki oraz jakość i różnorodność oferowanych w gminie usług turystycznych,
  - mało urozmaicona, słabo rozwinięta baza noclegowa, brak wystarczającej liczby miejsc noclegowych zwłaszcza w klasie ekonomicznej, campingów i pól namiotowych, gospodarstw agroturystycznych,
  - mała liczba oznakowanych szlaków turystycznych,
  - niedostateczne zagospodarowanie Bugu na potrzeby turystyki, zbyt luźne powiązanie miasta z rzeką,
  - słabo zintegrowana struktura miasta, brak wyraźnego centrum Wyszakowa.

3.5.2. Analiza szans i zagrożeń dla rozwoju turystyki na terenie Gminy Wyszaków

* Szanse

- rozwój infrastruktury drogowej w Polsce,

- wzrost dochodów ludności umożliwiający zwiększanie wydatków na turystykę,
  - rosnąca wśród ogółu społeczeństwa i decydentów, świadomość potrzeby ochrony środowiska naturalnego,
  - upowszechnianie się nawyków turystycznych,
  - poprawa wizerunku Polski w oczach turysty zagranicznego, jako kraju przyjaznego i bezpiecznego – bez aktów przemocy, terroryzmu i klęsk żywiołowych,
  - swobodny przepływ osób pomiędzy krajami strefy Schengen,
  - wzrost turystyki biznesowej,
  - wzrastające za granicą zainteresowanie Polską, związane z organizacją Mistrzostw EURO 2012,
  - przewidywana dobra koniunktura gospodarcza w Polsce i w Europie,
  - możliwość korzystania ze środków pomocowych UE.
- **Zagrożenia**
    - załamanie się w Polsce koniunktury gospodarczej, spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego, spadek dochodów ludności,
    - recesja gospodarcza w krajach UE,
    - wykreowanie negatywnego wizerunku Polski za granicą,
    - utrudnienia w przekraczaniu granicy Polski z Rosją, Białorusią i Ukrainą,
    - brak zainteresowania Wyszakowem ze strony turystów jadących tranzytem (po wybudowaniu obwodnicy),
    - znaczna zmiana, niekorzystna ze względu na możliwości dostosowania oferty turystycznej z terenu gminy, modelu uprawiania turystyki,
    - degradacja środowiska naturalnego,
    - powstanie konkurencyjnych, bardziej atrakcyjnych i dynamicznych centrów ruchu turystycznego,
    - wprowadzenie ustawodawstwa niekorzystnego dla samorządu gminnego, np. zwiększającego obciążenia budżetu samorządowego,
    - odpływ z gminy najbardziej aktywnej, dynamicznej części ludności.

4. Turystyczny wizerunek Gminy Wyszaków

4.1. Turystyczna marka Gminy Wyszaków

Turystyczna marka Wyszakowa powinna bezpośrednio odwoływać się do nazwy miasta oraz nieść charakterystyczną treść, którą trudno będzie zastosować dla innej miejscowości czy regionu.

Biorąc powyższe pod uwagę, zaproponowano kilka nazw Turystycznej Marki Wyszakowa, poczynając od hasła aktualnie używanego przez Urząd Miejski w Wyszakowie:

- ✓ „Wyszaków Naturalnie”, wraz z mutacją: „Naturalnie Wyszaków”,
- ✓ „Zatrzymaj się w Wyszakowie”,
- ✓ „Wyszaków – Wschodnie Wrota Warszawy”, w skrócie „W4”,
- ✓ „Wyszaków – Wrota Warszawy”, w skrócie „W3”,
- ✓ „Wyszaków – Zielone Płuca Warszawy”.

Bardzo wysoko należy ocenić adekwatność hasła „Wyszaków Naturalnie”, wraz z mutacją: „Naturalnie Wyszaków”, jako Turystycznej Marki Wyszakowa. Weryfikację tej oceny oraz poszukiwanie innych, być może bardziej trafnych, propozycji, należy przeprowadzić w drodze konkursu z nagrodami. Konkurs przeprowadzony przez gminę za pośrednictwem Internetu, prasy, radia i telewizji, powinien być skierowany przede wszystkim do mieszkańców Warszawy i okolic. Poszukiwanie nazwy i logo Turystycznej Marki Wyszakowa stanowiłoby pretekst do reklamy i promocji Wyszakowa. Powyższe nazwy stanowią pierwsze konkursowe zgłoszenia.

4.2. Markowe produkty turystyczne Gminy Wyszaków

Markowe produkty turystyczne Wyszakowa mają zachęcać turystów do skorzystania z walorów Gminy Wyszaków. Powinny posiadać jak najbardziej unikalny charakter. Nazwy markowych produktów turystycznych powinny nieść odbiorcy czytelne przesłanie, odwoływać się do jego potrzeb i zainteresowań, pozostawiając przy tym szerokie pole dla działania wyobraźni oraz projekcji oczekiwań i pragnień.

Tak sformułowane wymagania w znacznym stopniu spełniają przykładowe markowe produkty turystyczne:

- ✓ „Wyszaków – Wrota Bugu”, ewentualnie, zgodnie ze „Strategią Rozwoju Turystyki Miasta i Gminy Wyszaków” z 2002 r., „Wyszaków – Nadbużańskie Wrota”,
- ✓ „Wyszaków – Skarbiec Grzybiarzy”,

- ✓ „Wyszaków – Wędkarski Raj”,
- ✓ „Wyszaków – Słoneczny Wypoczynek”,
- ✓ „Wyszakowskie Szlaki”,
- ✓ „Muzeum Wojny Polsko-Bolszewickiej 1920 roku”.

Nazwy tych produktów prowokują potrzeby i oczekiwania turystów. Czy oczekiwania te zostaną spełnione, a potrzeby zaspokojone, zależy to od zawartości produktu, profesjonalizmu jego realizacji i trafności wyboru segmentów rynku turystycznego, do których konkretny produkt został skierowany.

Markowe produkty turystyczne, jak każdy produkt rynkowy, podlegają przemianom. Mają swój okres wzrostu, stabilizacji, schyłku. Przydatne jest więc wprowadzenie mechanizmów, które wzmacniać będą pozytywne tendencje, osłabiać negatywne, z wyprzedzeniem sygnalizować zagrożenia. W praktyce oznacza to konieczność utrzymywania jak najbliższych relacji z uczestnikami gry rynkowej: konsumentami i przedsiębiorcami, monitorowanie ich zachowań oraz oferty rynkowej. Skutecznym instrumentem, dającym gminie szerokie możliwości oddziaływania na tym polu, będzie organizowanie dorocznego „Przeglądu Markowych Produktów Turystycznych Wyszakowa”.

„Przegląd Markowych Produktów Turystycznych Wyszakowa” umożliwi regularną ocenę jakości produktów i ich pozycji rynkowej. Stanowić będzie miejsce prezentacji nowych produktów oraz forum spotkania profesjonalistów z branży turystycznej i branż paraturystycznych z samorządowcami. Formuła przeglądu powinna przewidywać czynny udział mieszkańców i wszystkich miłośników turystyki. Tym sposobem przegląd przyczyniać się będzie, oprócz propagowania spraw turystyki i ochrony środowiska, do aktywizowania środowisk lokalnych i umacniania więzi środowiskowych.

Obok prestiżu, z pozytywną oceną produktu w trakcie przeglądu, winny wiązać się nagrody finansowe dla twórców produktów turystycznych oraz konkretne bonusy biznesowe dla przedsiębiorstw i organizacji, które produkty te oferują.

5. Programy operacyjne „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków”

Realizacja „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków” ma prowadzić, jak to

zapisano w „Strategii Rozwoju Gminy Wyszaków”, do *Rozwoju funkcji turystycznej*

-rekreacyjnych gminy Wyszaków i skutkować zwiększeniem liczby turystów przyjeżdżających do gminy.

Zadaniem programów operacyjnych proponowanych w niniejszym dokumencie jest wyróżnienie Wyszakowa z tła konkurencji, „zatrzymanie” uwagi potencjalnego turysty w taki sposób, aby Wyszaków zaistniał w świadomości jak najszerszej publiczności i kojarzył się unikalnie i pozytywnie. Z tego względu, istotna jest skuteczność oddziaływania programów przede wszystkim na osoby, które Gminy Wyszaków nie znają i, być może, nigdy jej nie odwiedziły.

Sprokowanie turysty do pierwszej wizyty w Gminie Wyszaków, to zaledwie początek. Trwale wyróżnienie Wyszakowa spośród konkurencji, zbudowanie i utrzymanie konkurencyjnej przewagi na turystycznym rynku, czyli zatrzymanie turysty i spowodowanie, iż będzie wracał do Wyszakowa, to w decydującej mierze efekt bieżącej, codziennej aktywności mieszkańców i władz lokalnych. Rynek turystyczny podlega ciągłym przemianom, jest to więc praca bez końca i nie da się jej szczegółowo zaprogramować w dłuższych okresach czasu. Działania bieżące, choć bardzo ważne, nie mają charakteru strategicznego. Dlatego też zostały tylko zasygnalizowane w niniejszej „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków na lata 2007-2015”.

5.1. Upowszechnianie informacji turystycznej

Budowanie wizerunku, czy to organizacji, czy też marki lub produktu, wymaga działań na wielu płaszczyznach. Jednak zawsze jest nieodłącznie związane z komunikacją i rozpowszechnianiem informacji. Z tego względu, kreowanie marki gminy i promocja markowych produktów turystycznych wymagają prowadzenia przez gminę aktywnej polityki informacyjnej i upowszechniania informacji o atrakcjach turystycznych. Zwykle informacje te istotnie wpływają na postrzeganie gminy przez turystów, gości, ludzi biznesu, a nawet mieszkańców.

5.1.1. System oznakowania turystycznego

Z chwilą oddania do eksploatacji drogi ekspresowej S8, wraz z obwodnicą Wyszakowa, wyprowadzony zostanie z miasta ruch tranzytowy, a dostęp do tej drogi możliwy będzie jedynie w węzłach komunikacyjnych. Oznacza to, że przejeżdżający drogą S8 zostaną pozbawieni okazji do zatrzymania się w mieście. Utrudniony będzie również ich kontakt z terenami, przez które droga prowadzi. Spadnie więc zainteresowanie Wyszakowem i całą Gminą Wyszaków ze strony tranzytowych podróżnych. Trzeba temu przeciwdziałać,

wprowadzając na drogach prowadzących do Wyszkowa oraz w pobliżu pasów drogowych system oznakowania turystycznego – jeżeli to możliwe, już w znacznej odległości od miasta. Istotne jest również stworzenie takich atrakcji, które skłaniać będą przejeżdżających obwodnicą do odwiedzania Wyszkowa. Z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad należy uzgodnić wybudowanie na obwodnicy Wyszkowa punktu widokowego do oglądania panoramy miasta. Należy również rozreklamować nowe mosty na Bugu, podkreślając fakt, że ich przęsła nurtowe będą najdłuższymi w Polsce (136 m) przęsłami wybudowanymi w technologii nawisowej.

Prawidłowo oznakowane drogi będą bezpieczniejsze, a znaki drogowe będą skuteczniej spełniać swoje funkcje. Jadący będą przy tym z wyprzedzeniem informowani, w jakim celu powinni nadłożyć drogi i zjechać z planowanej trasy, gdzie się zatrzymać itd.

Równie istotne jak wprowadzenie systemu oznakowania turystycznego na drogach dojazdowych, jest objęcie całej gminy systemem informacji na wzór, np. MSI w Warszawie. System taki ułatwi życie mieszkańcom oraz przyjeźdźnym. Przyczyni się do podniesienia estetyki i uporządkowanie przestrzeni, ułatwi rozpoznanie i dotarcie do oznakowanych zasobów.

Gmina Wyszaków leży na szlaku tranzytowym od wschodniej granicy Polski do Warszawy. Znaczny więc procent przyjeźdźnych z za granicy pochodzi z kręgu języka rosyjskiego. Można się przy tym spodziewać, że liczba takich podróżnych będzie stale rosła. Należy to uwzględnić przy budowie gminnego systemu informacji, który powinien uwzględniać język rosyjski obok języka polskiego i angielskiego.

5.1.2. System informacji turystycznej „it”

Szybki dostęp do aktualnej informacji jest podstawą rozwoju współczesnej gospodarki. W przypadku turystyki, zbieranie, standaryzacja i udostępnianie informacji odbywa się w ramach systemu informacji turystycznej, który stanowi jedną z najważniejszych dźwigni jej rozwoju. Wraz z rozwojem rynku turystycznego wzrasta rola informacji i promocji turystycznej. Brak informacji turystycznej lub niewydolność systemu informacji będą sprzyjać stagnacji upośledzonego w ten sposób rejonu.

Potrzeby oraz posiadany potencjał predestynują Wyszaków do utworzenia Gminnego Centrum Informacji Turystycznej, którego zadania można określić następująco:

- Pozyskiwanie, selekcja, gromadzenie, weryfikacja i aktualizacja, przetwarzanie i udostępnianie informacji, zwłaszcza w zakresie bazy turystycznej, usług turystycznych i paraturystycznych.

- Wdrażanie standardów z zakresu informacji i zapisów baz danych oraz procedur gromadzenia, selekcji i weryfikacji, jak również przetwarzania i udostępniania informacji.
- Utworzenie na terenie gminy sieci Punktów „it”, w tym multimedialnych punktów „it”, wspieranie ich rozwoju i nadzorowanie pracy.
- Utworzenie i rozwijanie serwisu internetowego Centrum „it” Wyszaków.
- Branie aktywnego udziału w określaniu celów i realizacji zadań promocyjnych podejmowanych przez samorząd Gminy.
- Współpracowanie z samorządem lokalnym, organizacjami samorządu gospodarczego, mediami i wszystkimi, którzy są zainteresowani branżą turystyczną i problematyką turystyki.
- Prowadzenie poradnictwa, pomoc merytoryczna i techniczna na rzecz stowarzyszeń, instytucji, podmiotów gospodarczych itp., w zakresie kreowania i promocji produktów turystycznych.
- Monitorowanie rynku turystycznego, a zwłaszcza potrzeb i zainteresowań turystów, postulatów samorządu terytorialnego, biur i organizacji turystycznych oraz innych podmiotów oferujących usługi turystyczne lub paraturystyczne.
- Opracowywanie, publikowanie w formie drukowanej oraz cyfrowej, jak również rozpowszechnianie materiałów informacyjnych i promocyjnych: map, informatorów, przewodników, albumów, pocztówek itp., współpraca z autorami i wydawcami tego rodzaju materiałów.
- Świadczenie usług dodatkowych.

(źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów POT.)

Duże możliwości oddziaływania mają multimedialne punkty „it”. Za ich pośrednictwem zapewnić można użytkownikom szerokie spektrum informacji w różnych językach. Funkcjonowanie takich punktów wymaga szerokopasmowego dostępu do Internetu, co na większości obszaru Gminy Wyszaków nie stanowi problemu, (rys. nr 10).

Rys. nr 10.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wyszkanie

Na terenie gminy szerokopasmowy dostęp do Internetu, wliczając w to dostęp radiowy, posiada bowiem ponad 90% mieszkańców i wszystkie szkoły. Istnieją więc warunki techniczne włączenia środowisk lokalnych do współdziałania przy tworzeniu gminnego Centrum „it” i lokalnych punktów „it” oraz do współpracy w trakcie ich działalności.

5.2. Wirtualne Muzeum Wojny Polsko-Bolszewickiej 1920 roku.

Jeszcze w roku budżetowym 2007, decyzją Samorządu Gminy Wyszków, należy powołać Wirtualne Muzeum Wojny Polsko-Bolszewickiej 1920 roku.

Cel oraz misja Wirtualnego Muzeum będą analogiczne jak muzeum realnego, (5.2.).

Realizacja projektu uwzględniać musi specyfikę technologii oraz narzędzi właściwych dla Internetu, w tym utworzenie odpowiednio wyposażonego zaplecza technicznego. Działalność muzeum wirtualnego, wspierając realizację projektu muzeum realnego, stanowić będzie unikatowy wyróżnik i promocję Wyszkowa, również poza przestrzenią Internetu. Przyczyniać się będzie do upowszechniania umiejętności korzystania z Internetu.

Po utworzeniu Muzeum Wojny Polsko-Bolszewickiej 1920 roku, Muzeum Wirtualne stanowić powinno jego integralną część składową, co pozwoli uniknąć dublowania działań i nakładów.

5.3. Muzeum Rzeki Bug

Muzeum zlokalizowane będzie w wielu miejscowościach położonych nad Bugiem. Jego organizacja wymaga podpisania przez Gminę Wyszków porozumień z gminami nadbużańskimi (w górę rzeki: gm.: Brańszczyk, Brok, z opcją aż do Brześcia; w dół rzeki: gm.: Zabrodzie, Somianka, Serock) oraz organizacjami i stowarzyszeniami już dysponującymi bazą noclegową nad rzeką Bug i Zalewem Zegrzyńskim (np. PTTK, będącym właścicielem Domu Wycieczkowego Stacji Wodnej PTTK w Jadwisinie

Zegrzynku gm. Serock). Mogłoby ono być realizowane wspólnie z innymi projektami, np. rewitalizacji Bugu.

Koncepcja muzeum zakłada, że w każdej lokalizacji znajdować się będzie ekspozycja realna – właściwa tylko dla tej lokalizacji oraz część multimedialna – prezentacja on-line ekspozycji realnych znajdujących się w pozostałych lokalizacjach. Przy takim założeniu Gmina Wyszaków – jako organizator pierwszej realnej ekspozycji, uzyska decydujący wpływ na przyszłe kierunki rozwoju muzeum i największe efekty reklamowe i promocyjne. Dodatkowym atutem gminy jest możliwość włączenia lokalnych środowisk, zwłaszcza młodzieży, do współpracy przy organizacji muzeum, ze względu na posiadanie szerokopasmowego dostępu do Internetu przez przytłaczającą większość mieszkańców gminy.

Działalność muzeum wymaga dostępu do łączności szerokopasmowych jak również profesjonalnego wsparcia w zakresie IT i telekomunikacji. Z tego względu pożądane byłoby zorganizowanie, a następnie funkcjonowanie muzeum przy stałej współpracy z odpowiednią firmą z branży IT-Telcom.

Misją Muzeum Rzeki Bug będzie propagowanie niepowtarzalnych wartości środowiska przyrodniczego i kulturalno-społecznego obszarów, przez które rz. Bug przepływa. We wszystkich swoich lokalizacjach muzeum powinno stanowić ośrodek integracji środowisk lokalnych, szerzyć wiedzę i pobudzać zainteresowanie okolicznych mieszkańców ochroną wartości naturalnych i pamiątek przeszłości, kultywowaniem lokalnej tradycji, zwyczajów, umiejętności itp.

Istotnym celem Muzeum powinno być zachowanie starych, zwłaszcza ginących zawodów poprzez organizowanie szkoleń, reklamy i promocji wyrobów oraz warsztatów przybliżających stare zawody szerokiej publiczności, promując i integrując tego typu inicjatywy podejmowane na terenie doliny rz. Bug. Tym sposobem muzeum wspierać będzie lokalną przedsiębiorczość i przyczyniać się do powstawania nowych miejsc pracy.

5.4. Ścieżki turystyczne

Rozbudowa ścieżek rowerowych, pieszych i konnych jest, zgodnie ze „Strategią Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2007 – 2015”, jednym z pięciu kluczowych kierunków działań prowadzących do *Rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy*, (3.3.).

Na wytyczeniu i oznakowaniu nowych szlaków gmina nie może jednak poprzestać. We współpracy z mieszkańcami zamieszkującymi w pobliżu szlaków i ze środowiskami

turystycznymi, powinna zadbać o odpowiednie zagospodarowanie szlaków i ich konserwację, a poprzez doradztwo i promocję zachęcać mieszkańców do oferowania turystom jak najbardziej różnorodnych usług.

Ze względu na położenie geograficzne Gminy Wyszaków, lokalne szlaki turystyczne wytyczone na jej terenie powinny wejść w system szlaków turystycznych ponadlokalnych, czy nawet ogólnopolskich (np. piesze szlaki powinny być częścią szlaków PTTK, a np. rowerowe, powinny być częścią Zielonego Szlaku Rowerowego Mazowsza wpisującego się w Europejską Sieć Tras Rowerowych EuroVelo). Obok entuzjastów wędrówek pieszych i rowerowych, jazdy konnej, spływów kajakowych itd., rośnie liczba użytkowników samochodów i motocykli, uprawiających jazdę „off-road”. W Warszawie i okolicach brakuje jednak miejsc, gdzie bezkonfliktowo można uprawiać tego typu sporty motorowe. Wyznaczenie odpowiedniego terenu mogłoby uczynić z Wyszakowa Mekkę samochodziarzy i motocyklistów. Władze samorządowe, w porozumieniu z zainteresowanymi środowiskami, powinny przeanalizować możliwości wyznaczenia terenów do uprawiania sportów off-road.

Należy dążyć do tego, aby wszystkie tereny liczniej odwiedzane przez turystów były wyposażone w niezbędną infrastrukturę: parkingi leśne, sanitariaty, kosze na śmieci, miejsca na grilla, ławki, zadaszenia chroniące przed deszczem itp. Bardzo istotne jest utrzymanie szlaków w czystości; kosze muszą być często opróżniane, a lasy sprzątane. Konieczne jest przy tym odpowiednie finansowanie tych zadań z udziałem środków publicznych. Zaśmiecone, zaniedbane szlaki stanowią bardzo silną antyreklamę.

5.6.Rezerваты

Postulat utworzenia rezerwatów „Fidest” i „Wrzosowiska Mącznicowe na wydmach Lucynowsko-Mostowskich” jest ciągle aktualny. Utworzenie rezerwatów leży w interesie gminy. Prawna ochrona tych wartościowych przyrodniczo terenów stanowi bowiem bardzo ważny element działań mających na celu zachowanie walorów środowiska naturalnego, co w sposób bezpośredni rzutuje na postrzeganie atrakcyjności turystycznej gminy.

Zgodnie z art. 13 ust 2 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. nr 92, poz. 880), uznanie za rezerwat obszarów spełniających określone ustawą warunki, następuje w drodze rozporządzenia wojewody. W świetle tej ustawy zadaniem gminy będzie:

- zebranie i ewentualne uzupełnienie materiałów dokumentujących zasadność utworzenia postulowanych rezerwatów oraz poczynienie uzgodnień niezbędnych do uzyskania pozytywnej decyzji wojewody,
- uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących tereny planowanych rezerwatów wraz z przygotowaniem źródeł finansowania niezbędnych wykupów nieruchomości i pokrycia roszczeń związanych z uchwaleniem planu.

5.7. Imprezy i przedsięwzięcia

5.7.1. „Odbicie Wyszkowa z rąk bolszewików” – rekonstrukcja historyczna

W wielu krajach Europy, jak również i w Polsce, obserwuje się rosnące zainteresowanie udziałem w festynach i rekonstrukcjach historycznych, nie tylko w charakterze widzów ale i aktywnych uczestników.

Otwiera to szerokie możliwości propagowania Wyszkowa i Muzeum Wojny Polsko-Bolszewickiej 1920 roku oraz do rozbudzania zainteresowania historią Polski. W tym celu trzeba wykreować w Wyszkanie doroczną imprezę – festyn, której głównym wydarzeniem będzie rekonstrukcja historyczna pt. „Odbicie Wyszkowa z rąk bolszewików.” Należy wybrać stały termin festynu, korespondujący z datą 18.08.1920 r. kiedy to, po zmroku, 31 Pułk Strzelców Kaniowskich pod dowództwem kapitana Mikołaja Bołtucia odbił Wyszaków z rąk bolszewików. Z tego względu optymalną datą wydaje się pierwsza lub druga sobota po 15 sierpnia.

5.7.2. „Cud nad Wisłą” – komputerowa gra strategiczna

Komputerowa gra strategiczna „Cud nad Wisłą” ma za zadanie dotrzeć z tematyką wojny polsko-bolszewickiej do dzieci i młodzieży w sposób jak najbardziej dla nich atrakcyjny, włączając wszystkich chętnych w proces tworzenia i rozbudowy gry. Jednocześnie, poprzez ukazywane realia, gra ma propagować Wyszaków i Polskę.

Tworzenie gry pod kierownictwem profesjonalnego moderatora – firmy z branży IT, stanowić będzie dla uczestników okazję do nauki programowania, współpracy przy budowie projektów informatycznych itp.

Podstawowe założenia realizacyjne gry:

- realizacja w ramach Muzeum Wirtualnego,

- projekt realizowany w znacznym stopniu przez internautów,
- Muzeum zapewnia kierownictwo i wsparcie merytoryczne za pośrednictwem renomowanego producenta gier komputerowych,
- gra strategiczna,
- scenaria gry wykorzystywać będzie autentyczne plenery Wyszakowa i okolic.

5.7.3. Imprezy i przedsięwzięcia o charakterze lokalnym

Imprezy i przedsięwzięcia o charakterze lokalnym mają do spełnienia bardzo ważną rolę. Zaspokajają potrzeby mieszkańców, działkowiczów i letników, integrują i aktywizują środowiska lokalne, a jednocześnie mają istotny wpływ na postrzeganie Gminy Wyszaków przez przebywających na jej terenie turystów, na ich decyzje o ponownym przyjeździe. Zawsze też dają szansę, że lokalne w zamierzeniach działania, uzyskają rangę ponadlokalną zwłaszcza, jeżeli organizowane będą we współpracy z partnerami zewnętrznymi.

Organizując imprezy i podejmując inne działania należy w pierwszej kolejności uwzględniać miejscowe osobliwości z dziedziny kultury i historii, środowiska naturalnego i gospodarki, np. takie jak:

- spotkanie Wazów w Wyszakowie w 1655 r.,
- strażnicę z XI w. na Szlaku Bursztynowym, w rejonie obwodnicy Wyszakowa,
- związki Cypriana Kamila Norwida z Ziemią Wyszakowską,
- związki z Wyszakowem prof. Ludwika Maciąga (artysta malarz, pejzażysta i batalista, miłośnik i znawca koni, honorowy obywatel Gminy Wyszaków, zm. 7.08.2007 r. w Gulczewie koło Wyszakowa),
- wyszakowskie korzenie polskiego skautingu (w 1928 r. w Wyszakowie-Rybienku miał miejsce II Ogólnopolski Zlot Harcerek, komendantką Zlotu była hm. Rp. Jadwiga Falkowska,
(źródło: II Ogólnopolski Zlot Harcerek w Rybienku nad Bugiem, Warszawa 1928; <http://www.kamil.rzeszow.pl/content/view/45/40/>),
- istnienie w Wyszakowie Centrum Poligraficzno-Logistycznego firmy Winkowski Sp. z o.o. (We współpracy z firmą Winkowski można np. podjąć próbę wykreowania specjalistycznych targów z dziedziny dziennikarstwa.),
- cmentarz parafialny i kirkut w Wyszakowie,
- lokalny folklor, obrzędy i zwyczaje ludowe, regionalne potrawy itp.

Wszelkie inwestycje i działania władz samorządowych oraz środowisk lokalnych, które skutkują poprawą warunków pracy i wypoczynku mieszkańców, działkowiczów i letników w efekcie podnoszą atrakcyjność gminy w oczach turystów. Z tego względu w pierwszej kolejności należy realizować te inwestycje, które wzmacniają naturalne walory gminy, w szczególności związane:

- ze zbliżeniem Wyszakowa do rz. Bug i zagospodarowaniem brzegów rzeki; użytkowanie rzeki i jej brzegów należy prowadzić w sposób, który nie zniszczy jej naturalnego charakteru, uwzględniając przy tym tereny spacerowe, przystań z rezerwą terenu pod przyszłe obiekty towarzyszące,
- z zagospodarowaniem kąpielisk nad Bugiem i Liwcem oraz utworzeniem nowych kąpielisk, np. Stawy Rybieniowskie, Wykopaliska Żwirowe,
- z rozwojem funkcji letniskowych Rybienka Leśnego i Kamieńczyka (rozbudowa infrastruktury komunalnej, wykonywanie planów miejscowych na terenach przeznaczonych do podziału na działki letniskowe);
- z rozbudową i modernizacją infrastruktury sportowej na terenie gminy.

5.8. Programy operacyjne w perspektywie Mistrzostw EURO 2012

Perspektywa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 zwiększa zainteresowanie Polską i Ukrainą ze strony mediów i publiczności w Europie i na świecie. Można się spodziewać, że znajdzie to swoje odbicie w rosnącej liczbie turystów odwiedzających nasz kraj, z kulminacją przyjazdów w okresie Mistrzostw EURO 2012. Stwarza to szansę przyspieszenia rozwoju Gminy Wyszaków.

Gmina może stanowić wygodne zaplecze dla turystów zainteresowanych Warszawą, przystanek dla podróżnych na szlaku Via Baltica i miejsce pobytu kibiców udających się na mecze rozgrywane w Warszawie podczas Mistrzostw EURO 2012.

Koniecznymi warunkami skorzystania z przewidywanej koniunktury są przede wszystkim:

- 1) duża liczba odpowiednich miejsc noclegowych na terenie gminy,
- 2) dobre skomunikowanie gminy z Warszawą.

Drugi warunek będzie spełniony od roku 2009, po zakończeniu modernizacji drogi krajowej S8 na odcinku Radzymin-Wyszaków.

Od samorządu w znacznym stopniu zależy spełnienie pierwszego warunku. Dla jego realizacji, zgodnie z kompetencjami władz samorządowych, niezbędne jest:

- wskazanie w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego terenów pod budowę hoteli, obiektów sportowo-rekreacyjnych i usługowych,
- przygotowanie możliwości szybkiego zainwestowania w wybrane tereny, a w szczególności uporządkowanie spraw własności, doprowadzenie mediów lub zagwarantowanie doprowadzenia mediów w określonym terminie, sprawne prowadzenie procedur administracyjnych związanych z przygotowaniem i realizacją inwestycji,
- prowadzenie aktywnej promocji możliwości zlokalizowania inwestycji na terenie Gminy Wyszaków, zwłaszcza hotelowych i sportowo-rekreacyjnych, w tym ośrodka treningowo-szkoleniowego,
- jak najszybsze zrealizowanie zadań przyjętych w „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków na lata 2007-2015”.

Działania powyższe ukierunkowane są na dużych inwestorów. Miejsca noclegowe i bazę gastronomiczną w znacznym stopniu tworzą jednak małe i średnie przedsiębiorstwa, gospodarstwa agroturystyczne oraz prywatne osoby wynajmujące kwatery i sprzedające obiady domowe. Zadaniem samorządu gminnego jest ułatwianie podejmowania tego rodzaju aktywności gospodarczej, poczynając od tworzenia sprzyjającego klimatu w Urzędzie Miejskim w Wyszakowie, poprzez:

- sprawne i kompetentne procedowanie spraw w Urzędzie Miejskim w Wyszakowie i podległych mu jednostkach,
- prowadzenie we współpracy z samorządem gospodarczym szkoleń z zakresu hotelarstwa, wystroju wnętrz i lokali gastronomicznych, obsługi kelnerskiej, żywienia, dokumentacji finansowo-księgowej i rozliczeń z fiskusem itp.,
- rozpoznawanie dostępnych źródeł wsparcia finansowego rozwoju gastronomii i tworzenia miejsc noclegowych, informowanie o takich możliwościach wszystkich zainteresowanych, udzielanie pomocy przy przygotowywaniu wniosków aplikacyjnych,
- promowanie najlepszych dokonań poprzez konkursy i przeglądy,

5.9. Efekty realizacji projektów ponadlokalnych

5.9.1. Efekty gospodarcze

* Opracowany i wdrożony system zarządzania produktem turystycznym powstałym w wyniku realizacji projektu.

- Wykreowana marka produktu turystycznego.
- Rozwój turystyki.
- Powstanie nowych miejsc pracy.
- Wzrost dochodów mieszkańców.
- Wykreowanie nowych obszarów rynku, wsparcie dla MŚP.
- Pozyskanie inwestorów przez gminę.
- Absorpcja funduszy strukturalnych UE w projektach związanych ze zrównoważonym rozwojem gospodarczym.

5.9.2. Efekty społeczne

* Aktywizacja instytucji kultury – wdrożenie zarządzania marketingowego nastawionego na klienta.

- Wzrost liczby organizacji sportowych i rekreacyjnych, uatrakcyjnienie ich oferty.
- Wsparcie dla organizacji pozarządowych.
- Aktywizacja zagrożonych i zdegradowanych środowisk.
- Umocnienie tożsamości narodowej i konserwacja dziedzictwa kulturowego subregionu.
- Poprawione bezpieczeństwo mieszkańców i turystów.
- Absorpcja funduszy pomocowych UE w projektach związanych z rozwojem społecznym subregionu.

5.9.3. Efekty infrastrukturalne

- * Remonty i modernizacje obiektów budowlanych, w szczególności rewaloryzacja zabytków.
- Zachowanie ładu przestrzennego oraz wzrost estetyki miast i wsi subregionu.
- Rozwój (budowa, adaptacja, modernizacja) infrastruktury niezbędnej do rozwoju gospodarczego i społecznego.
- Poprawa warunków mieszkaniowych.
- Przywrócona wartość zdegradowanemu środowisku naturalnemu.
- Zatrzymane procesy degradacji środowiska.

- Absorpcja funduszy UE w projektach związanych z infrastrukturalnym rozwojem subregionu.

6. Podstawy organizacyjne wdrażania „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków”

Sprawne wdrażanie „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Wyszaków” wymaga powołania w ramach Urzędu Miejskiego w Wyszakowie Biura ds. Turystyki, które będzie odpowiedzialne za wdrażanie Strategii. Wskazane jest, aby kierowanie Biurem powierzyć zastępcy Burmistrza Wyszakowa. W ten sposób ulegnie skróceniu ścieżka decyzyjna, zapewnione zostaną niezbędne kompetencje Biura i realne możliwości działania. Jednymi z najważniejszych zadań Biura będzie sprawowanie nadzoru i współpraca z gminnym Centrum „it” oraz współpraca z lokalnymi środowiskami i organizacjami zajmującymi się sprawami turystyki.

6.1. Upowszechnianie informacji turystycznej

6.1.1. Turystyczne oznakowanie dróg

Podstawy prawne turystycznego oznakowania dróg stanowią Rozporządzenia Ministra Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji:

- z dnia 31.07.2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. nr 170 poz. 1393),
- z dnia 3.07.2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. 220 poz. 2181)

wraz z załącznikami.

Kompetencje w sprawie umieszczania znaków drogowych, w tym znaków turystycznych, określa Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23.09.2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzeniem (Dz. U. 177 poz. 1729). Koszty związane z umieszczeniem znaków informacyjnych turystycznych pokrywają wnioskodawcy, zwykle organizacje turystyczne lub samorząd lokalny.

Wdrażanie systemu oznakowania turystycznego na drogach stanowi proces, którego efektywność w znacznym stopniu zależy od zaangażowania lokalnych środowisk. Dlatego też, opracowanie i wdrażanie systemu należy prowadzić we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami i środowiskami lokalnymi. Szczególne znaczenie mają konsultacje społeczne na etapie uzgadniania koncepcji oznakowania, wyboru obiektów, o których zostanie zamieszczona informacja, wykonania inwentaryzacji istniejącego oznakowania i miejsc, w których nowe znaki będą ustawione.

W wyłącznej gestii Urzędu Miejskiego pozostaną prace techniczne, m.in. uzgodnienie z zarządcami dróg projektów organizacji ruchu oraz wybór wykonawców i wykonanie prac.

6.1.2. Centrum Informacji Turystycznej w Wyszakowie

Zgodnie z art. 3.1. Ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. 62 poz. 689), „zapewnianie funkcjonowania i rozwijania polskiego systemu informacji turystycznej w kraju i na świecie” należy do zadań Polskiej Organizacji Turystycznej. Wykonując swoje zadania, POT współpracuje m.in. z jednostkami samorządu terytorialnego, art. 3.2. w/w Ustawy.

Celem zapewnienia profesjonalizmu i spójności z krajowym systemem informacji turystycznej, Centrum Informacji Turystycznej w Wyszakowie należy zorganizować zgodnie z wymogami POT, <http://www.pot.gov.pl>. Organem założycielskim dla Centrum powinien być Urząd Miejski, za pośrednictwem, np. Biura ds. Turystyki lub Wydziału Promocji. W ten sposób samorząd dysponować będzie sprawnym narzędziem informacji i promocji o dużych możliwościach oddziaływania, nie tylko w dziedzinie turystyki.

6.2. Ochrona walorów środowiska naturalnego

Ochrona walorów środowiska naturalnego to w dużej mierze przeciwdziałanie zaśmiecaniu środowiska. Czystość lasów, łąk i pól oraz wód uzależniona jest od zachowań mieszkańców i przyjezdnych oraz od działań samorządu gminnego. Zaśmiecone lasy, zbiorniki i cieki wodne, zanieczyszczone wody powierzchniowe i podziemne degradując środowisko naturalne zniechęcają do przyjazdu, co skutkuje spadkiem dochodów mieszkańców.

Kreowanie polityki w całym kompleksie spraw związanych z gospodarką odpadami i ich utylizacją należy do zadań gminy. Jedynie szeroka pro-ekologiczna edukacja oraz konsekwentne, długofalowe i kompleksowe działania prowadzone w oparciu o proste,

jednoznaczne prawo i jego szybkie egzekwowanie, przyniesie oczekiwane efekty. System zachęt, promujący zachowanie czystości środowiska naturalnego, powinien wzmocnić działania formalno-prawne. Niezbędne jest również, aby finansowanie sprzątania lasów i wód odbywało się z udziałem środków publicznych. W sezonie turystycznym tereny leśne, szlaki lądowe i wodne powinny być patrolowane celem nie tylko podniesienia bezpieczeństwa ich użytkowników, ale również w celu przeciwdziałania zaśmiecaniu.

Budowa systemów kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków nie wymaga uzasadniania. Jest to zadanie własne samorządu. W miejscach gdzie brak jest kanalizacji, a koszty jej budowy są nieproporcjonalnie duże w porównaniu do przyszłych efektów, nie można uznać szamb, nawet tzw. szczelnych, za rozwiązanie ostateczne. Należy propagować instalowanie przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków. Gmina nie może przy tym pozostawić całego problemu na barkach inwestorów. Jest przecież żywo zainteresowana efektywnością podejmowanych w tej dziedzinie inwestycji.

Rolą gminy jest zorganizowanie dla mieszkańców fachowego doradztwa, przygotowywanie ekspertyz określających preferowane technologie przydomowych oczyszczalni ścieków i wprowadzanie zachęt dla stosujących je inwestorów. Od skuteczności tych działań w znacznym stopniu zależy czystość wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza podskórnych i gruntowych.

Odrębną kwestią jest ochrona powietrza. W tym przypadku, w interesie całej miejscowej społeczności, gmina powinna propagować i wspierać termomodernizację budynków i instalowanie wysoko wydajnych, emitujących mało zanieczyszczeń, kotłów grzewczych, kładąc szczególny nacisk na spalanie lokalnie pozyskiwanej biomasy i korzystanie z innych ekologicznych źródeł energii. Zadaniem gminy jest także zapewnienie mieszkańcom fachowego doradztwa i stosowanie, na miarę możliwości budżetu, różnego rodzaju zachęt i preferencji.